

บทที่ 5

การออกแบบและการบริหารจัดการเชิงกายภาพของศูนย์รวมร้านค้าชุมชน

จากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีในบทที่ 2 และการวิเคราะห์ในบทที่ 4 นำมาสู่แนวทางการออกแบบและการบริหารจัดการเชิงกายภาพของศูนย์รวมร้านค้าชุมชนประกอบ ซึ่งประกอบด้วยด้วย 2 หัวข้อหลัก ได้แก่

5.1 การออกแบบของศูนย์รวมร้านค้าชุมชน

5.2 การบริหารจัดการเชิงกายภาพของศูนย์รวมร้านค้าชุมชน

5.1 การออกแบบของศูนย์รวมร้านค้าชุมชน

จากการศึกษาจากบทที่ 2 และข้อสรุปจากการวิเคราะห์ในบทที่ 4 นำมาสู่แนวทางการออกแบบศูนย์รวมร้านค้าชุมชนซึ่งมีรายละเอียด แบ่งเป็น 12 หัวข้อ ได้แก่ ที่มาของโครงการ แนวความคิดของโครงการ รูปแบบองค์กรที่จัดตั้ง วัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ สถานที่ตั้ง การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ประเภทของผู้ใช้งาน แนวคิดการออกแบบ การกำหนดพื้นที่ใช้สอย รูปแบบอาคาร การตกแต่งภายในและการจัดภูมิทัศน์ งานระบบและการบริการ และการใช้วัสดุและโครงสร้าง

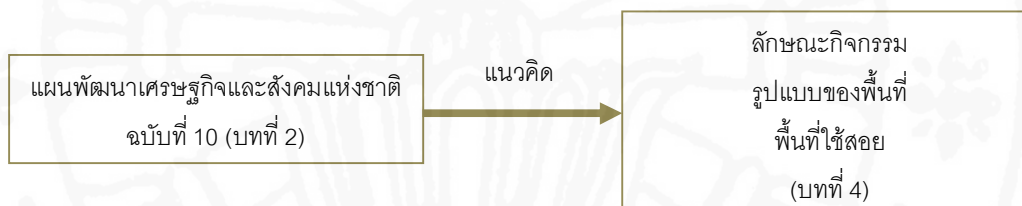
5.1.1 ที่มาของโครงการ

จากการสรุปซึ่งได้จากการวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในหัวข้อที่ 4.1 เน้นถึงการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในแง่เศรษฐกิจและสังคม โดยสนับสนุนการค้าปลีกของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ มีจุดเน้นที่ “คน” ในลักษณะที่กำหนดให้คน เป็นศูนย์กลาง ซึ่งจากการวิเคราะห์นโยบายจากแผนฯ 10 พบว่าการส่งเสริมธุรกิจชุมชน การสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน และสร้างชุมชนด้วยกาเรียนรู้ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในศูนย์ จากตารางที่ 4.2 ซึ่งประกอบด้วยร้านค้าปลีกที่มีเพื่อจำหน่ายสินค้าสำหรับสมาชิกโดยกำไรจะไหลเวียนอยู่ภายในชุมชนหรือร้านค้าชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดพื้นที่รวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เช่น สวนสาธารณะ การจัดการศึกษานอกสถานที่ จึงเป็นที่มาของแนวคิดโครงการศูนย์รวมร้านค้าชุมชน

5.1.2 แนวความคิดของโครงการ

เป็นโครงการที่มีพื้นที่เป็นแหล่งรวมที่ประกอบด้วยร้านค้าที่ขายสินค้าเกษตรกรรมซึ่งผลิตจากชุมชนเป็นร้านค้าหลัก และส่วนที่แบ่งเช่าให้ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเช่าได้ในราคาถูก นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เพื่อสนับสนุนการ พื้นที่สาธารณะ พื้นที่ทางสังคมของคนในชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดลักษณะทางกายภาพและระบบบริหาร ดังนั้นโครงการศูนย์รวมร้านค้าชุมชนจึงสนับสนุนการพัฒนาชุมชนทางสังคมรวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจภายในชุมชนในขณะเดียวกันโครงการสามารถสร้างรายได้จากการเก็บค่าเช่าพื้นที่ภายในศูนย์ด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 5.1
ที่มาของแนวความคิดโครงการ

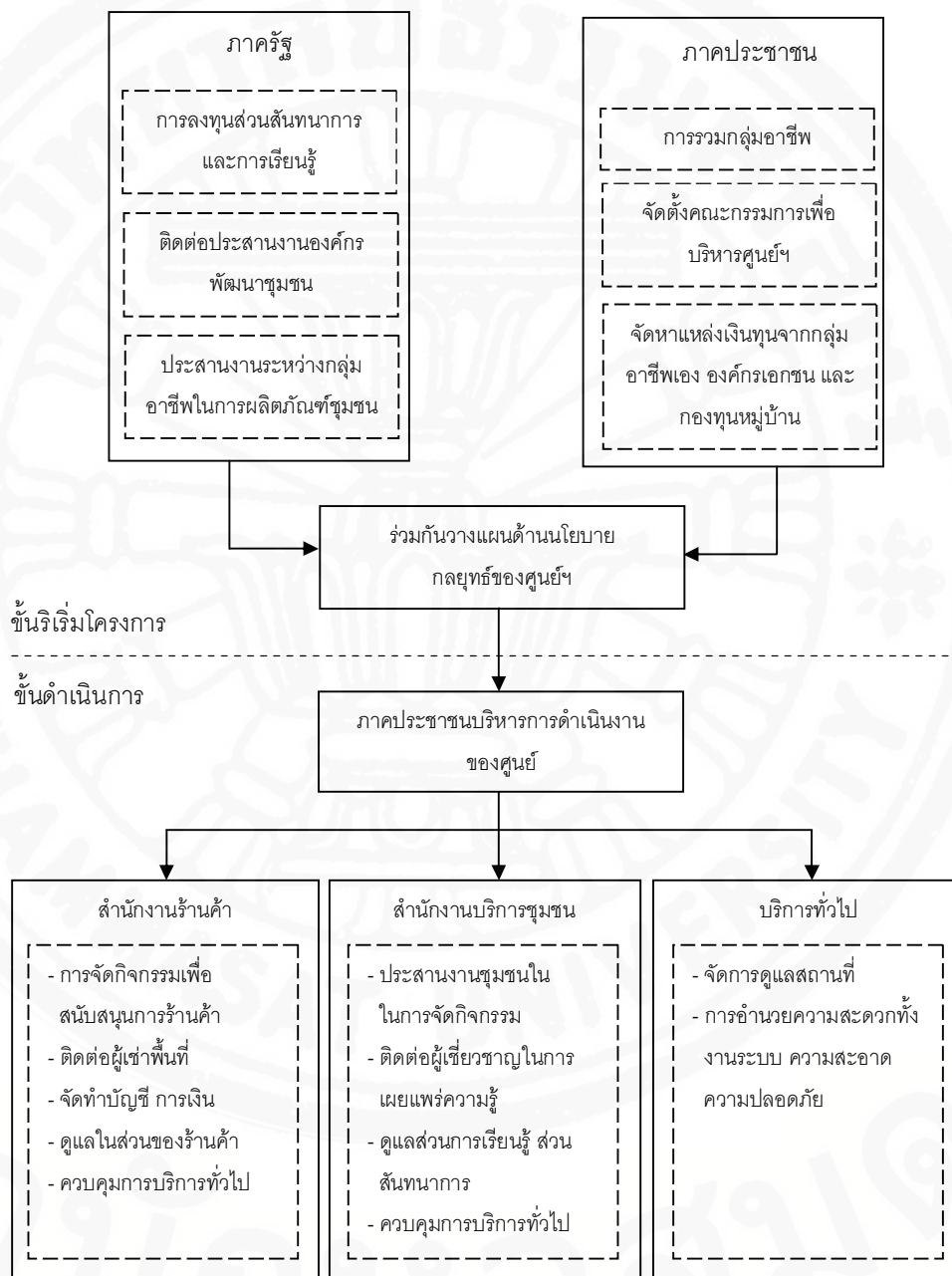

5.1.3 รูปแบบองค์กรที่จัดตั้ง

จากการศึกษารูปแบบการบริหารในหัวข้อที่ 2.3 และการสรุปการวิเคราะห์กรณีศึกษาในหัวข้อที่ 4.2 พบว่าเมื่อประกอบกับข้อมูลอ้างอิงเกี่ยวกับลักษณะขององค์กรค้าปลีกพบว่าสามารถเป็นไปได้รูปแบบของร้านค้าปลีกดูใช้สมัครใจ ซึ่งก็คือการร่วมมือของกลุ่มผู้ค้าปลีกอิสระเพื่อร่วมกันซื้อสินค้าปริมาณมากแต่ราคาต่ำ การรวมกลุ่มอาชีพภายในชุมชนหรืออีกรูปแบบหนึ่งคือ องค์กรที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่แสวงหาผลกำไรน้อย เนื่องจากศูนย์รวมร้านค้าชุมชนมุ่งหวังให้เป็นพื้นที่เพื่อรวมกลุ่มกันและผู้ประกอบการรายย่อยภายในชุมชนสามารถเช่าพื้นที่ได้ในราคาถูก ดังนั้นลักษณะขององค์กรที่สอดคล้องกับเป้าหมายโครงการจึงเป็น องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง เป็นต้น ที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชนทางสังคมและเศรษฐกิจ สามารถสรุปบทบาทของการบริหารของภาคเอกชนและภาครัฐบาลตามภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2

บทบาทการบริหารของภาคประชาชนและภาครัฐบาล

5.1.4 วัตถุประสงค์ของศูนย์รวมร้านค้าชุมชน

- 1) เพื่อเป็นพื้นที่สนทนาการ พื้นที่สาธารณะ ร่วมกับพื้นที่ทางการค้า ทั้งร้านค้าชุมชน
- 2) เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคมภายในชุมชน
- 3) ส่งเสริมเศรษฐกิจและการรวมกลุ่มกันภายในชุมชนในรูปแบบการค้าปลีก

5.1.5 สถานที่ตั้งโครงการ

จากการศึกษาพื้นที่ศึกษาในหัวข้อที่ 2.7 ประกอบกับการสำรวจพื้นที่ศึกษา สามารถนำมาสรุปเป็นลักษณะของสถานที่ตั้งได้ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1
รายละเอียดของสถานที่ตั้งโครงการ

ลักษณะทั่วไปของสถานที่ตั้ง			
1. ลักษณะของย่าน	อยู่บริเวณย่านที่มีที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย แต่มีอาณาเขตที่ติดต่อกับจังหวัดกรุงเทพฯ โดยตรงซึ่งห่างจากที่ตั้งโครงการ 8 กิโลเมตร		
2. การจราจร	สภาพการจราจรมีความคล่องตัวสูง ถนนด้านหน้าโครงการ คือ ถนนประชาอุทิศ – บ้านคลองสวน กว้าง 6 เมตร ซึ่งเป็นถนนลาดยาง 2 เลนวิ่งสวนทางกัน รถประจำทางที่วิ่งผ่านมี 1 สาย มีรถรับจ้างบริการ ทั้งรถจักรยานยนต์และรถสองแถว บริเวณไหล่ทางเป็นดินลูกรังและไม่มีทางเท้า		
3. มุมมอง	ด้านหน้าของโครงการติดกับถนนเส้นหลักของตำบล มุมมองจากถนนขาเข้าของตำบล พบว่ามีมุมมองที่ดี ส่วนมุมมองจากถนนขาออกของตำบลพบว่า มีอาคารสูง 15 เมตรบดบังบางส่วนของที่ตั้งโครงการ โดยรวมแล้วบริเวณรอบด้านของที่ตั้งโครงการเป็นพื้นที่เปิดโล่งโดยส่วนใหญ่ ทำให้มีมุมมองที่ดีในระดับปานกลาง		
4. ราคาที่ดิน	เป็นที่ดินของเอกชน แต่ราคาที่ดินในย่านนี้ราคาต่ำจึงไม่เป็นอุปสรรค ราคาต่อตารางเมตร 9,000–18,750 บาท		
5. สภาพแวดล้อม	ทิศเหนือ	ติดกับ	ที่ดินบุคคลอื่น
	ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ่อเลี้ยงกุ้ง
	ทิศใต้	ติดกับ	คลองมอญกว้าง
	ทิศตะวันตก	ติดกับ	โรงงานสูง 15 เมตร (4 ชั้น)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

5. สภาพแวดล้อม	ส่วนมากเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรรที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งโรงงานหลายแห่ง แต่โดยรวมแล้วบริเวณรอบ ๆ โครงการยังมีพื้นที่สีเขียวอีกมากทั้งปอเลียงสัตว์ สวนผลไม้ และที่ดินที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา
6. การเชื่อมโยงกับศูนย์กลางอื่น	อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยว คือ พระสมุทรเจดีย์ 10 กิโลเมตร อยู่ห่างจากเขตทุ่งครุซึ่งมีความหนาแน่นของที่อยู่อาศัยปานกลางถึงมาก จังหวัดกรุงเทพฯ 8 กิโลเมตร อยู่ห่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคลองสวน 5 กิโลเมตร อยู่ห่างจากวัดคลองสวนซึ่งเป็นศูนย์กลางกิจกรรมของตำบล 1 กิโลเมตร
7. ระบบสาธารณูปโภค	มีสาธารณูปโภคทั่วถึง
กฎหมาย	
1. FAR OSR	ผังเมืองสมุทรปราการไม่มีการกำหนดอัตรา FAR และ OSR
2. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	ที่ดินอยู่ในเขตสีเหลืองซึ่งเป็นประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
3. กฎหมายควบคุมอาคาร	ถนนประจำอุทิศบ้านคลองสวนกว้าง 6 เมตร ระยะยกย่น 6 เมตร 112m 12m 56m
4. การกำหนดประเภทอาคาร	- ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ - สำหรับการ ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่นให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดิน

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

4. การกำหนดประเภทอาคาร	- การใช้ประโยชน์ที่ดินริมทางหลวงแผ่นดิน ให้มีที่ว่างตามแนวนานริมเขตทางไม่น้อยกว่า 15 เมตร - การใช้ประโยชน์ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำ คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะ ให้มีที่ว่างตามแนวนานริมฝั่งแม่น้ำ คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า 6 เมตร เว้นแต่เป็นการก่อสร้างเพื่อการคมนาคมทางน้ำหรือการสาธารณสุขไป
ลักษณะสังคมและเศรษฐกิจ	
1. การประกอบกิจกรรม	ประกอบประเพณีทางศาสนาและเทศกาลต่าง ๆ ที่ลานวัดคลองสวน
2. ลักษณะแหล่งการค้าภายในตำบล	มีตลาดสดอยู่ 4 แห่ง ในระยะไม่เกิน 5 กิโลเมตรจากที่ตั้งโครงการ โดยกระจายอยู่ตามหมู่บ้านขนาดใหญ่
3. สภาพทรัพยากรท้องถิ่น	เนื่องจากบริเวณนี้อยู่ใกล้กับป่าชายเลน รวมทั้งผู้ประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำมีจำนวนมาก ดังนั้นบริเวณนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นบ่อเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งบ่อน้ำกร่อยและสวนผลไม้ ที่พักอาศัยมักลอยอยู่บนน้ำ และจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น รูปแบบของอาคารเป็นทรงเรียบง่าย คือ หลังคาจั่ว ก่ออิฐฉาบปูน
4. การเปลี่ยนแปลงในอนาคต	รองรับการขยายตัวของที่พักอาศัยตามชานเมืองของกรุงเทพมหานคร มีโครงการหมู่บ้านจัดสรรที่กำลังก่อสร้างจำนวนมาก รวมทั้งโครงการสร้างศูนย์การค้าคาร์ฟูร์

หมายเหตุ: ผู้วิจัย อ้างถึงอัศวิน พิชญโยธิน, 2550.

5.1.6 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

จากการวิเคราะห์ที่ 4.4 เกี่ยวกับทัศนคติภาคประชาชนซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนและผู้ประกอบการรายย่อยภายในชุมชน พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มสามารถจำแนกประเภทของกลุ่มเป้าหมายของศูนย์รวมร้านค้าชุมชนเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภค มาจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนนำมาซึ่งรายละเอียดของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภคลึก คือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้างซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,001-25,000 และ 5,000-10,000 บาทตามลำดับ

2) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เช่าพื้นที่ มาจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้ประกอบการรายย่อยภายในชุมชน นำมาซึ่งรายละเอียดของผู้เช่าพื้นที่ คือ ผู้เช่าพื้นที่ต้องการขายสินค้าประเภทเสื้อผ้าและเครื่องประดับเป็นหลัก รองลงมาเป็นสินค้าตกแต่งบ้านและสินค้าพื้นเมืองตามลำดับ

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ ที่มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่การค้า การเป็นศูนย์กลางทางกิจกรรมของชุมชนและการเรียนรู้ ดังนั้นการดำเนินงานจึงต่างกับศูนย์การค้าทั่วไปที่กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นผู้เช่าพื้นที่ ดังนั้นเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ควรให้บริการกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนเป็นหลัก ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลักของศูนย์ฯ คือ กลุ่มที่มาเพื่อใช้บริการในส่วนร้านค้าและส่วนการเรียนรู้และซื้อของในส่วนร้านค้า ซึ่งก็คือกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมและกลุ่มอาชีพรับจ้าง กลุ่มเป้าหมายรอง คือ กลุ่มผู้เช่าพื้นที่ร้านค้าภายในศูนย์ฯ สำหรับพื้นที่การค้าของศูนย์ฯ นั้นคำนวณอ้างอิงจากพื้นที่การค้าของศูนย์การค้าขนาดเล็ก ที่มีพื้นที่การค้าในระยะ 3-5 กิโลเมตรจากสถานที่ตั้งของศูนย์ฯ และจากข้อมูลความหนาแน่นของประชากรของอำเภอพระสมุทรเจดีย์ซึ่งเท่ากับ 858 คนต่อตารางกิโลเมตร ดังนั้นสำหรับพื้นที่การค้าของศูนย์รวมร้านค้าชุมชนจึงมีจำนวน 4,290 คน ซึ่งจากการสำรวจความถี่ในการเดินทางมาศูนย์ฯ พบว่ากลุ่มผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนจะเดินทางมายังศูนย์ฯ เฉลี่ยวันละ 558 คน

5.1.7 ประเภทของผู้ใช้งาน

ผู้ใช้งานภายในโครงการแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้ใช้บริการ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) บริเวณร้านค้า ได้แก่ กลุ่มผู้เช่าพื้นที่ร้านค้าชุมชน ซึ่งเข้ามาใช้งานเพื่อการขายสินค้าประเภทต่าง ๆ เช่น สินค้าประจำวัน สินค้าพื้นเมือง และกลุ่มผู้มาซื้อสินค้าซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้สัญจรผ่านโครงการ กลุ่มผู้อยู่อาศัยภายในชุมชน

(2) บริเวณส่วนร้านค้า ได้แก่ ผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนทั่วไป

(3) บริเวณส่วนการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลของท้องถิ่น ผู้สนใจในการประกอบอาชีพ กลุ่มอาชีพและกลุ่มนักเรียนนักศึกษา

2) ผู้ให้บริการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภายในโครงการ จากการศึกษาาระบบบริหารของกรณีศึกษาสามารถสรุปเป็นบุคลากรได้ดังนี้

(1) ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้จัดการร้านค้าจำนวน 1 คน ผู้จัดการบริการชุมชน จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการศูนย์ฯ จำนวน 1 คน

(2) เจ้าหน้าที่ฝ่ายร้านค้า ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีจำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ด้านการเงินจำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่การตลาดจำนวน 1 คนและเจ้าหน้าที่ประสานงานร้านค้า

จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการชุมชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่งานอาคารและสถานที่จำนวน 1 คน
 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ประสานงานชุมชนจำนวน 1 คน ผู้จัดการจำนวน 1 คน
 (3) เจ้าหน้าที่บริการ ได้แก่ นักการภารโรงจำนวน 2 คน ยามจำนวน 2 คน คนสวน
 จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายซ่อมบำรุงจำนวน 1 คน

5.1.8 การกำหนดพื้นที่ใช้สอยของศูนย์ฯ

การจัดวางพื้นที่ใช้สอยของศูนย์รวมร้านค้าชุมชนได้แบ่งเป็น 5 ส่วนดังนี้

- 1) ส่วนการค้า เพื่อเป็นพื้นที่สร้างกำไรแก่ศูนย์และส่งเสริมธุรกิจชุมชน ประกอบด้วย
 ร้านค้าชุมชนโดยมีขนาดที่แตกต่างกัน 3 ขนาด
- 2) ส่วนการเรียนรู้ จากกรณีวิเคราะห์พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ในแบบที่ 4 พบว่าลักษณะพื้นที่
 เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ศึกษาควรเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและข้อมูล
 ท้องถิ่นดังนั้นส่วนการเรียนรู้เป็นการตอบสนองวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้บริการหนังสือ เอกสาร
 ภาพถ่าย แผนที่ งานวิจัยที่ทั้งข้อมูลเพื่อการประกอบอาชีพหรือเพื่อการศึกษาโดยเน้นเป็นข้อมูล
 ต่าง ๆ ของท้องถิ่น ข้อมูลระดับจังหวัดและประเทศเช่น ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการท่องเที่ยว ข้อมูล
 ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งหนังสือที่ส่งเสริมการสร้างชุมชนเข้มแข็งซึ่งเป็นการบริการของ
 ห้องสมุดและการจัดแสดงนิทรรศการข้อมูลท้องถิ่นในระดับตำบลและจังหวัด การแสดง
 ศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นการบริการของห้องสมุดภูมิภาคท้องถิ่นในระดับตำบลและจังหวัด
- 3) ส่วนสันทนาการ เพื่อเป็นส่วนที่พักผ่อนสำหรับชุมชน เนื่องจากการบริการชุมชน
 ของตำบลบ้านคลองสวนปัจจุบันยังไม่มีสวนสาธารณะของชุมชน มีเพียงเป็นสวนภายในหมู่บ้าน
 ประกอบด้วยสวนขนาดเล็ก จุดที่นั่งพัก บริเวณออกกำลังกาย สนามบาส สนามเด็กเล่นและ ลู่วิ่ง
 รอบโครงการ รวมทั้งเพื่อเป็นศูนย์กลางการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมประเพณี กิจกรรม
 งานรื่นเริง รวมทั้งการประชุมขององค์กรภายในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ เป็นต้น ห้อง
 ฝึกฝนอาชีพ ลานอเนกประสงค์และห้องอเนกประสงค์ซึ่งลานอเนกประสงค์นี้ในตอนเช้าและเย็น
 สามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่ของตลาดนัดได้ เนื่องจากการสำรวจความต้องการผู้อยู่อาศัย
 ภายในชุมชนจากบทที่ 4 พบว่ามีความต้องการซื้ออาหารสดในระดับมาก
- 4) ส่วนสำนักงาน เพื่อบริหารส่วนร้านค้าและส่วนบริการชุมชน ประกอบด้วย
 สำนักงานร้านค้าประกอบด้วยส่วนดูแลการเช่าร้านค้า ส่วนทำบัญชี ส่วนทางการเงิน ส่วนการตลาด

ส่วนผู้จัดการ และสำนักงานบริการชุมชนประกอบด้วยส่วนจัดการสถานที่ ส่วนดูแลห้องสมุด ส่วนประสานงานชุมชน ส่วนผู้จัดการโดยทั้งสองสำนักงานใช้ส่วนพักผ่อนและทานข้าวร่วมกัน

5) ส่วนบริการทั่วไปเพื่ออำนวยความสะดวกภายในศูนย์ฯ ประกอบด้วยห้องเก็บวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ สำหรับจัดงาน จุดขนถ่ายสินค้า ห้องแม่บ้านและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ห้องน้ำสำหรับลูกค้า ห้องชยะ ห้องควบคุมไฟและที่จอดรถ

5.1.9 แนวคิดการออกแบบ

จากการวิเคราะห์นโยบายภาครัฐในหัวข้อ 4.1 การเพิ่มศักยภาพแก่พื้นที่ศึกษาในหัวข้อที่ 4.2 และทัศนคติภาคประชาชนในหัวข้อที่ 4.3, 4.4 สรุปเป็นแนวทางการออกแบบ ประกอบกับการวิเคราะห์เพื่อเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ศึกษาสามารถสรุปแนวคิดการออกแบบได้เป็น 7 ข้อ ซึ่งที่มาของแนวคิดแสดงดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2
ที่มาของแนวคิดการออกแบบ

ข้อ	แนวคิด	ที่มา		
		การวิเคราะห์	หัวข้อที่	ตารางที่
1	พื้นที่ใช้สอย	● นโยบายภาครัฐ	4.1	4.1
		● กรณีสึกษา	4.2.2	4.2
		● ทัศนคติภาคประชาชน	4.4.1	4.13
2	การวางผัง	● ความเป็นไปได้ทางการตลาดของพื้นที่	4.3.1	-
		● ทัศนคติภาคประชาชน	4.4.2	4.23
3	มุมมอง	● ความเป็นไปได้ทางการตลาดของพื้นที่	4.3.1	-
4	ทางสัญจร	● ทัศนคติภาคประชาชน	4.4.1	4.11
			4.4.2	4.18
5	การจัดพื้นที่	● กรณีสึกษา	4.2.2	-
6	การระบายอากาศ	● กรณีสึกษา	4.2.2	-
7	ภายในร้านค้า	● ทัศนคติภาคประชาชน	4.4.2	4.19

1) แนวคิดในการตอบสนองความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย เพื่อตอบสนองกิจกรรมที่ผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนต้องการโดยข้อสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมมาจากตารางที่ 4.19 และ 4.20 นำมาสู่พื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรมนั้น ๆ ตามตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3

ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกับพื้นที่ใช้สอย

กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
1. นัดพบ	บริเวณนั่งพัก
2. ประชุม	ห้องอเนกประสงค์
3. งานรื่นเริง	ลานอเนกประสงค์
4. พักผ่อน	สวนสาธารณะขนาดเล็ก
5. เด็กทำกิจกรรม	สนามเด็กเล่น
6. เล่นกีฬา	สนามบาส ที่ออกกำลังกาย
7. อ่านหนังสือ	ห้องสมุด
8. ฝึกฝนอาชีพ	ห้องฝึกฝนอาชีพ
9. วัฒนธรรม	ห้องแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) แนวคิดการวางผัง จากข้อสรุปตามตารางที่ 4.21 พบว่าผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนและผู้ประกอบการต้องการการจัดกลุ่มอาคารแบบกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะการจัดบริเวณที่จอดรถอยู่โดยรอบของร้านค้า แต่เนื่องจากรูปร่างของที่ดินที่แคบ ดังนั้นจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบที่จอดรถเป็นไปในลักษณะที่ขนานไปกับร้านค้า และจากข้อสรุปหัวข้อ 4.3.1 การเพิ่มศักยภาพพื้นที่โดยสร้างจุดดึงดูดให้แก่บริเวณต่าง ๆ ของโครงการ นำมาสู่การสร้างพื้นที่ว่างซึ่งเป็นส่วนสันหนากการสลับกับพื้นที่ส่วนการค้า ส่วนการเรียนรู้ โดยกำหนดให้ส่วนสันหนากการเป็นศูนย์กลางของส่วนอื่น ๆ โดยมีทางเดินเชื่อมซึ่งกันและกัน แสดงดังภาพที่ 5.5

3) แนวคิดการเปิดมุมมองของศูนย์ฯ จากข้อสรุปหัวข้อที่ 4.3.1 เพื่อลดปัญหาของพื้นที่ที่มีด้านติดถนนแคบ ดังนั้นจึงสร้างมุมมองแก่ผู้สัญจรผ่านไปมาให้สามารถรับรู้ถึงกิจกรรมภายในศูนย์ โดยอาศัยการจัดกลุ่มอาคารจากการวางตำแหน่งพื้นที่เปิดโล่งที่เชื่อมต่อกัน

ภาพที่ 5.3

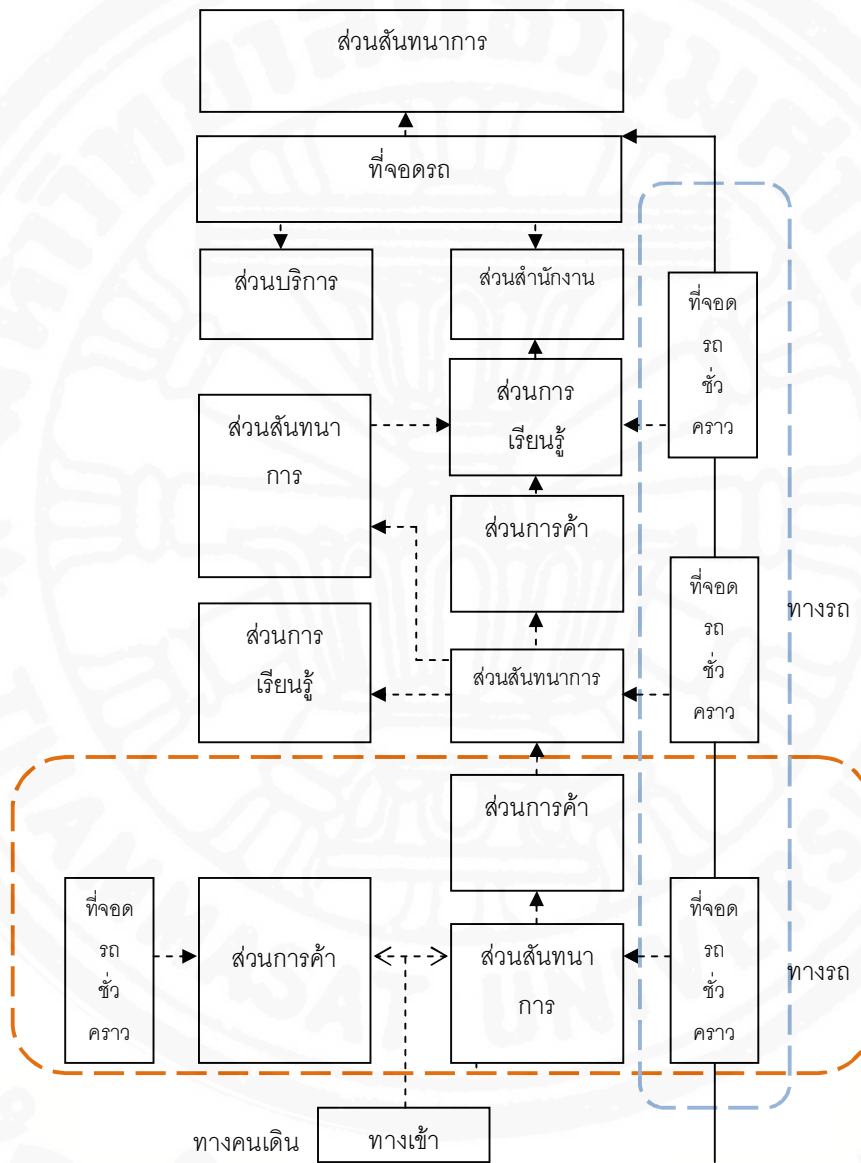
มุมมองด้านหน้าที่สามารถรับรู้กิจกรรมภายในศูนย์

4) แนวคิดทางสัญจรภายในโครงการ จัดให้มีการเดินรถสองทางโดยใช้ถนนสายหลักของโครงการ เนื่องจากข้อสรุปเกี่ยวกับการเดินทางของผู้มาซื้อสินค้าและผู้ประกอบการนิยมใช้รถยนต์และรถกระบะในการเดินทาง ดังนั้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ร้านค้าและผู้มาซื้อสินค้าจึงแบ่งส่วนที่จอดรถชั่วคราวบริเวณที่สามารถเข้าถึงร้านค้าได้ง่ายซึ่งได้จากข้อสรุปตามตารางที่ 4.11 และ 4.16 แสดงดังภาพที่ 5.4

5) แนวคิดการจัดให้พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งานเช่นลานอเนกประสงค์หากไม่มีการใช้จัดงานสามารถปรับเปลี่ยนเป็นตลาดนัดได้ ห้องอเนกประสงค์ที่สามารถแบ่งพื้นที่ด้วยฉากกั้น แสดงรายละเอียดในหัวข้อที่ 5.9.11

ภาพที่ 5.4
การเชื่อมต่อของพื้นที่

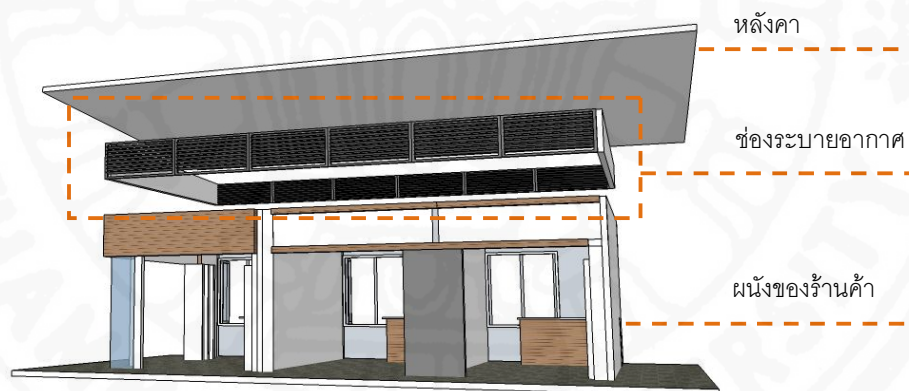

หมายเหตุ:   แสดงแนวคิดข้อ (2)   แสดงแนวคิดข้อ (4)
 ทางสัญจรทางเท้า   ทางสัญจรทางรถยนต์

6) แนวคิดการระบายอากาศของร้านค้า เป็นรูปแบบเพื่อการประหยัดพลังงานรวมทั้งการนำแสงธรรมชาติเข้ามาใช้ให้ได้มากที่สุด สามารถลดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าการระบายอากาศแบบใช้อุปกรณ์ การระบายอากาศอาศัยวิธีการระบายแบบธรรมชาติ โดยเมื่ออากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้นก็จะทำให้อากาศลอยตัวสูงขึ้นในขณะเดียวกัน ความชื้นในอากาศก็ลอยตัวพร้อมกับอากาศไหลจากชั้นล่างของอาคารผ่านช่องเปิด อากาศร้อนใต้หลังคา ก็จะไหลออกผ่านช่องเปิดที่เปิดบริเวณหลังคา และจากการศึกษา รูปแบบของช่องเปิดของอาคาร พบว่ารูปแบบช่องเปิดอาคารกับที่เหมาะสมกับร้านค้าภายในศูนย์มีลักษณะตามภาพที่ 5.5 กล่าวคือร้านค้ามีช่องเปิดอย่างน้อย 3 ช่อง คือ ด้านหน้า ด้านหลังและช่องใต้หลังคาของร้าน ส่วนร้านที่อยู่ด้านมุมสามารถเปิดรับลมได้จากด้านข้าง

ภาพที่ 5.5

แยกส่วนระหว่างหลังคา ช่องระบายอากาศและส่วนผนังของร้านค้า

7) แนวคิดการออกแบบในส่วนร้านค้า จากการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.17 ภายในร้านค้าขนาด 35 ตารางเมตรมีห้องเก็บของส่วนทำงานเอกสาร และที่จอดรถสำหรับขนถ่ายสินค้า ด้านหลังร้าน ส่วนร้านค้าขนาด 20, 15 ตารางเมตรสามารถ มีรูปแบบการจัดผังภายในร้านค้าแต่ลักษณะแสดงตามตารางที่ 5.5 และการตกแต่งภายในดังภาพที่ 5.6 – 5.7

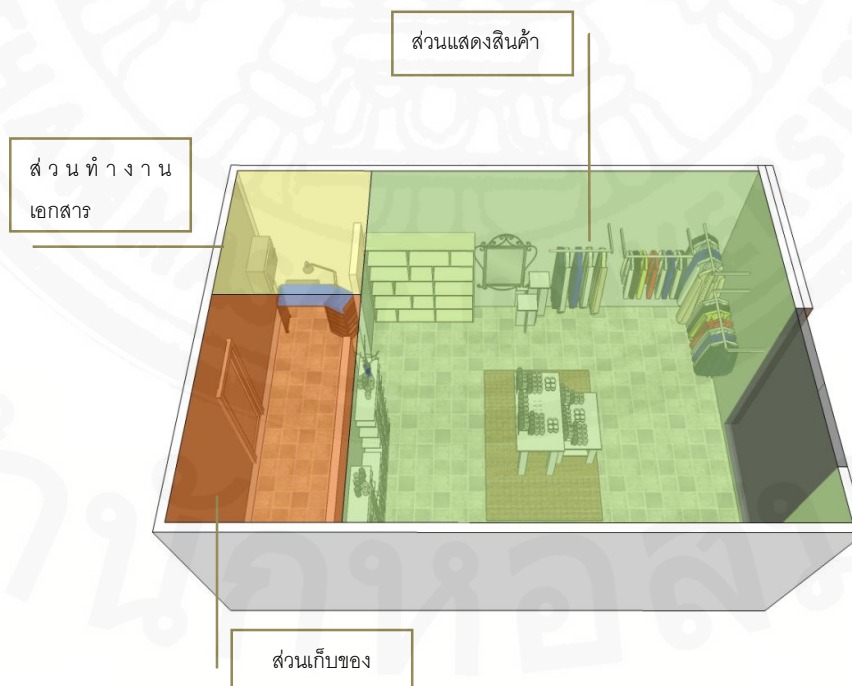
ภาพที่ 5.6

จำลองการตกแต่งภายในของร้านค้าขนาด 35 ตารางเมตร

ภาพที่ 5.7

พื้นที่ภายในร้านค้าขนาด 35 ตารางเมตร

ภาพที่ 5.8

จำลองบรรยากาศการตกแต่งภายในของร้านค้า

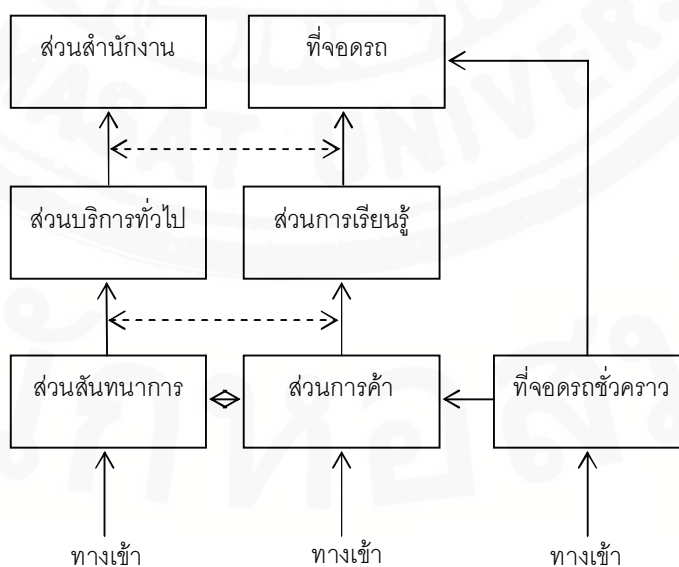
ดังนั้นภาพรวมของการจัดวางเขตพื้นที่จึงเป็นในลักษณะของการแบ่งกลุ่มของพื้นที่เป็นแต่ละกลุ่มอาคาร โดยแต่ละกลุ่มอาคารนี้จะมีศูนย์กลางหรือพื้นที่ดึงดูดของศูนย์ฯ เป็นสันตนาการซึ่งประกอบด้วยบริเวณนั่งพัก ที่ออกกำลังกาย ปอน้ำและที่นั่งริมน้ำและเชื่อมด้วยส่วนของร้านค้าหรือส่วนของการเรียนรู้ คือเป็นพื้นที่ภายนอกอาคารผสมกับภายในอาคารโดยอาศัยพื้นที่เปิดโล่ง ทั้งนี้เพื่อการเปิดมุมมองของศูนย์ฯ ให้แก่ผู้สัญจรผ่านไปมาสามารถรับรู้กิจกรรมภายในศูนย์ฯ ได้เพื่อลดปัญหาอุปสรรคของพื้นที่จากการวิเคราะห์หัวข้อ 4.3.1 การวางอาคารเป็นในแนวราบซึ่งแต่ละกลุ่มอาคารจากการศึกษาโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับระยะห่างระหว่างพื้นที่ดึงดูดต้องมีระยะห่างไม่เกิน 180 เมตร โดยการจัดกลุ่มของพื้นที่แต่ละประเภทซึ่งแบ่งตามหัวข้อที่ 5.1.9 การจัดกลุ่มพื้นที่ที่สามารถนำมาสรุปเป็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของศูนย์ฯ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2549, น. 428-429) รายละเอียดดังตารางที่ 5.4 และภาพที่ 5.9

ตารางที่ 5.4
ความสัมพันธ์องค์ประกอบหลักของศูนย์ฯ

รายละเอียดองค์ประกอบหลัก	ส่วนการค้า	ส่วนการเรียนรู้	ส่วนสันตนาการ	ส่วนสำนักงาน	ส่วนบริการทั่วไป	ที่จอดรถ
ส่วนการค้า						
ส่วนการเรียนรู้	3					
ส่วนสันตนาการ	4	3				
ส่วนสำนักงาน	2	2	2			
ส่วนบริการทั่วไป	3	2	2	2		
ที่จอดรถ	4	2	2	2	3	

หมายเหตุ: คำนวณน้ำหนักมีค่าดังนี้ 1 ไม่จำเป็นต้องติดกันทุกกรณี 2 ไม่จำเป็นต้องติดต่อกัน 3 ติดต่อกันพอสมควร 4 ควรจะติดต่อกัน 5 จำเป็นต้องติดต่อกัน

ภาพที่ 5.9
ความสัมพันธ์องค์ประกอบหลักของศูนย์ฯ

ตารางที่ 5.5
การจัดกลุ่มพื้นที่

พื้นที่ใช้สอย	การจัดพื้นที่	ที่มา
1. บริเวณนั่งพัก	บริเวณใกล้กับร้านค้าและอยู่ด้านหน้าของโครงการ	จากแนวความคิดการออกแบบที่ใช้พื้นที่พักผ่อนและลานโล่งสลับกับกลุ่มอาคาร ดังนั้นบริเวณพักผ่อนจึงอยู่ด้านหน้า และสร้างความร่มรื่นให้แก่ศูนย์ฯ
2. ร้านค้า ขนาด 35 ตารางเมตร	บริเวณด้านหน้าโครงการและสวนสันถนาการ	เป็นพื้นที่ดึงดูดอย่างหนึ่งของศูนย์ฯ และต้องอาศัยความสะดวกในการเข้าถึงมาก
3. ร้านค้า ขนาด 20 ตารางเมตร	บริเวณถัดจากร้านค้าขนาด 35 ตารางเมตรและอยู่บริเวณใกล้กับสวนสันถนาการ ซึ่งเป็นบริเวณพักผ่อนและลาน	การเป็นร้านค้าเพียงชั้นเดียวสามารถดึงดูดให้ผู้มาซื้อสินค้าต้องการเข้ามาใช้มากกว่าการมีร้านค้าหลายชั้น ดังนั้นร้านค้าทั้งหมดจึงขยายไปตามแนวราบ โดยขนาดของพื้นที่มาจากกรณีศึกษา
4. ร้านค้า ขนาด 15 ตารางเมตร	อเนกประสงค์ และเชื่อมต่อไปสู่ส่วนของการเรียนรู้	
5. ห้องฝึกฝนอาชีพ	ชั้นที่ 2 ด้านบนของห้องภูมิปัญญาท้องถิ่น	เนื่องจากการแก้ปัญหาจากการวิเคราะห์เรื่องรูปร่างของพื้นที่ จึงต้องจำกัดไม่ให้กลุ่มของอาคารอยู่ลึกจนเกินไป เพื่อให้ผู้มาใช้งานสามารถเดินได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นการนำพื้นที่ที่ต้องการความสะดวกปานกลางอยู่บริเวณชั้น 2
6. ส่วนสำนักงาน	ชั้นที่ 2 ด้านบนของห้องสมุด	
7. ห้องสมุด	บริเวณสวนสันถนาการ	จากข้อสรุปตารางที่ 4.12
8. ห้องแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณสวนสันถนาการและเชื่อมต่อกจากส่วนของร้านค้า	จากข้อสรุปตารางที่ 4.12 พบว่าผู้ใช้อาศัยภายในชุมชนต้องการให้อยู่ใกล้กับที่จอดรถ แต่จากการจัดกลุ่มพื้นที่ที่เหมาะสม ห้องแสดงภูมิปัญญาควรเชื่อมต่อกจากร้านค้าโดยตรงสามารถสร้างจุดดึงดูดได้มากกว่า โดยห่างจากที่จอดรถประมาณ 15 เมตร

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย	การจัดพื้นที่	ที่มา
9. สวนสาธารณะขนาดเล็ก	บริเวณห้องอเนกประสงค์	เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ดึงดูด จากการสำรวจลักษณะกิจกรรมพบว่า ผู้ใช้อาศัยภายในชุมชนต้องการพื้นที่สำหรับการพักผ่อนจำนวนมาก ซึ่งจัดให้อยู่ใกล้กับส่วนที่ผู้ใช้อาศัยภายในมาใช้เป็นหลัก
10. ห้องอเนกประสงค์ 11. ลานอเนกประสงค์	บริเวณสวนสาธารณะขนาดเล็กและร้านค้า	การผสมระหว่างพื้นที่สันทนาการและการค้าทำให้ไม่เป็นการแบ่งเขตพื้นที่ที่ชัดเจน ซึ่งก็คือในขณะที่ผู้ใช้อาศัยภายในชุมชนที่ต้องการมาใช้สวนสันทนาการจะไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางระยะทางที่ไกลจนเกินไป ในขณะที่เดียวกันผู้เดินทางมาซื้อสินค้าสามารถรับรู้ถึงกิจกรรมประเภทอื่นของชุมชน ซึ่งจัดบนลานและห้องอเนกประสงค์ได้เช่นกัน
12. สนามบาส	บริเวณที่จอดรถของศูนย์ฯ	จากตารางที่ 4.12
13. สนามเด็กเล่น		
15. ที่จอดรถ	บริเวณพักผ่อนและลานอเนกประสงค์เป็นที่จอดรถชั่วคราวได้ ซึ่งขนานไปกับศูนย์ฯ และด้านหลังเป็นลานจอดรถในร่ม	จากการสำรวจการเดินทางมายังศูนย์พบว่านิยมการเดินทางโดยรถยนต์มากที่สุด ดังนั้นที่จอดรถชั่วคราวและลานจอดรถสามารถเข้าถึงศูนย์ได้อย่างสะดวก

5.1.10 รายละเอียดพื้นที่ใช้สอย

จากการจัดพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 5 ส่วน เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับการออกแบบอาคารสาธารณะ (มาลินี ศรีสุวรรณ, 2542, น. 86-88) พื้นที่ใช้สอยของกรณีศึกษาและสัดส่วนพื้นที่

ประเภทต่าง ๆ (Coleman, 2006, pp. 294-303) และจากการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยจากกรณีศึกษา สามารถสรุปเป็นรายละเอียดดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6
รายละเอียดพื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ใช้สอย	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)	แหล่งอ้างอิง
1) ส่วนการค้า		
(1) ร้านค้าชุมชนขนาด 15 ตร.ม.	จำนวน 12 ห้อง = 180	AP-RT
(2) ร้านค้าชุมชนขนาด 20 ตร.ม.	จำนวน 4 ห้อง = 80	
(3) ร้านค้าชุมชนขนาด 35 ตร.ม.	จำนวน 5 ห้อง = 140	
<i>รวมพื้นที่</i>	405.0	-
2) ส่วนการเรียนรู้		
(1) ห้องฝึกฝนอาชีพ	60.0	AP
(2) ห้องสมุด		TS
(2.1) โถงทางเข้า + ทางเดิน	62.0	
(2.2) ห้องเก็บหนังสือ	7.5	
(2.3) ห้องพนักงาน + เคาน์เตอร์	7.5	
(2.4) ห้องอ่านหนังสือ	70.0	
(3) ห้องแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น		AP
(3.1) บริเวณการแสดง	30.0	
(3.2) ห้องแต่งตัว	14.0	
(3.3) บริเวณนิทรรศการ	30.0	
<i>รวมพื้นที่</i>	346.0	-
3) ส่วนสันนทาการ		
(1) ที่ออกกำลังกาย	117.0	TS
(2) ลู่วิ่งรอบโครงการ	353.0	-

ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย	ขนาดพื้นที่	แหล่งอ้างอิง
(3) ที่นั่งริมน้ำ	45.0	-
(4) สนามบาส	442.0	TS
(5) สนามเด็กเล่น	20.0	TS
(6) ลานอเนกประสงค์ A, B	575, 192	AP
(7) ห้องอเนกประสงค์	80.0	
รวมพื้นที่	1,899.0	-
4) ส่วนสำนักงาน		
(1) สำนักงานร้านค้า		
(1.1) โถงทางเข้า	22.0	TS-SC
(1.2) บริเวณปฏิบัติงาน	56.0	
(1.3) ห้องผู้จัดการ	12.0	
(2) สำนักงานบริการชุมชน		
(2.1) บริเวณปฏิบัติงาน	34.0	AP
(2.2) ห้องผู้จัดการ	12.0	
(3) อื่น ๆ		
(3.1) ห้องประชุม	40.0	TS-SC
(3.2) ห้องพักผ่อน	12.0	
(3.3) ห้องน้ำ	27.0	
(4) ห้องผู้อำนวยการ	20.0	
รวมพื้นที่	235.0	-
5) ส่วนบริการทั่วไป		
(1) ห้องวัสดุและอุปกรณ์	21.0	DP
(2) ห้องขยะ	15.0	
(3) ห้องแม่บ้านและยาม	9.5	

ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

พื้นที่ใช้สอย	ขนาดพื้นที่	แหล่งอ้างอิง
(4) ห้องควบคุมไฟ A, B	9.5, 20	TS, LB
(5) ห้องน้ำสำหรับลูกค้า	63.0	
(6) ที่จอดรถ 42 คัน	839.0	LB
รวมพื้นที่	977.0	-
6) ส่วนอื่น ๆ		
(1) โถงทางเข้าโครงการ	40.0	-
(2) บริเวณจอดรถประจำทาง	31.0	-
รวมพื้นที่	71.0	-

ขนาดพื้นที่ที่อาคารปกคลุม	1,262 ตารางเมตร
ขนาดพื้นที่อาคาร	1,544 ตารางเมตร
ขนาดพื้นที่เปิดโล่งของศูนย์ฯ	6,373 ตารางเมตร
ขนาดพื้นที่ทั้งหมดของศูนย์ฯ	7,635 ตารางเมตร

โดยข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงมาจาก แหล่ง ได้แก่ Time saver (TS) จากการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยในภาคผนวก กรณีศึกษาอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ (AP) จากการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยดังตารางที่ 4.3 กรณีศึกษา Sunset community (SC) จากการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยดังตารางที่ 4.4 กรณีศึกษาศูนย์บริการกองทุนชุมชน (RT) และกฎหมายควบคุมอาคาร (LB) จากการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยดังตารางที่ 4.5 การออกแบบอาคารสาธารณะ (DP)

5.1.11 รูปแบบอาคาร การตกแต่งภายในและการจัดภูมิทัศน์

จากข้อสรุปที่ได้จากหัวข้อที่ 4.4.2 พบว่ารูปแบบของอาคารที่เป็นเมืองร้อน – ทันสมัย มีความต้องการมากที่สุด ดังนั้นลักษณะของอาคารมีการคำนึงทิศทางลมและแสงแดด ชายคาต้องสามารถกันแดดและฝนได้เป็นอย่างดีที่เหมาะสมกับสภาพอากาศเขตร้อน การใช้วัสดุที่สร้างความ

ทันสมัยให้แก่อาคาร ภายในศูนย์การตกแต่งภายในเป็นแบบทันสมัย สามารถทำได้โดยลักษณะของโทนสี การใช้แสงและวัสดุ พร้อมกันนั้นการจัดภูมิทัศน์รอบ ๆ ตัวอาคารต้องร่มรื่น การใช้ไม้พุ่มในการจัดสวนและเพื่อเพิ่มความสวยงามแก่จุดที่เป็นด้านหลังของอาคาร ซึ่งบริเวณที่มีการจัดภูมิทัศน์ส่วนใหญ่อยู่บริเวณสวนสาธารณะขนาดเล็ก พื้นที่ใช้สอยบริเวณนั้นเป็นที่ออกกำลังกาย ที่นั่งริมน้ำ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ดังนั้นควรจัดประเภทต้นไม้ที่สามารถให้ร่มเงาได้ ยกตัวอย่างเช่น อดีกันเดีย มะฮอกกะนีใบใหญ่ หมากเขียว หมากเหลือง กระทิง สารภี มะขาม สลับกับต้นไม้พันธุ์ดอกหอมที่ทนต่อแสงแดด เช่น จำปี จำปา โมก พิกุล แก้ว เป็นต้นรวมทั้งบริเวณลู่วิ่งรอบศูนย์ฯ จัดให้มีต้นไม้ที่ให้ร่มเงาพร้อมกับที่นั่งพักผ่อนเป็นจุด ๆ

5.1.12 การใช้วัสดุและโครงสร้าง

วัสดุที่ใช้ควรเป็นวัสดุที่สามารถอยู่ได้ทนทานและดูแลรักษาได้ง่าย ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างถูก ดังนั้นวัสดุสำหรับงานประเภทต่าง ๆ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1) วัสดุสำหรับปูพื้นด้านนอกอาคาร เช่น กระเบื้องคอนกรีต กวรดล้างทรายล้าง หินธรรมชาติ คอนกรีตบล็อกปูพื้น วัสดุปูพื้นภายในอาคารเป็นกระเบื้องเคลือบ

2) วัสดุตกแต่งผิวผนังสามารถนำตกแต่งเพื่อเพิ่มลวดลายให้แก่อาคาร เช่น กระเบื้องเคลือบ ไม้ฝา เป็นต้น และการใช้องค์ประกอบสีเพื่อเพิ่มมิติแก่อาคาร วัสดุตกแต่งเป็นอิฐมวลเบาจะสามารถกันความร้อนได้มากกว่าอิฐมอญ และราคาค่าใช้จ่ายรวมค่าวัสดุผสมถูกกว่าอิฐมอญ เฉลี่ยตารางเมตรละ 10 บาท

3) วัสดุผนังหลังคา ควรเป็นวัสดุผนังหลังคาแบบโครงสร้างเบา กล่าวคือใช้วัสดุที่มีการสะสมความร้อนต่ำ เช่น กระเบื้องซีเมนต์ แผ่นแอสเบสตอทหรือกระเบื้องซีเมนต์ใยหินแบบลอนฟูกใหญ่ เป็นต้น หากเป็นกระเบื้องดินเผาจะมีอุณหภูมิภายในอาคารได้ต่ำกว่ากระเบื้องลอนคู่และกระเบื้องซีแพคในเวลากลางวัน แต่ต้องอาศัยความลาดเอียงมาก หรือการใช้หลังคา metal sheet แบบไม่เคลือบสีแล้วใช้ติดฉนวนรองเพื่อป้องกันเสียงสามารถประหยัดในเรื่องของค่าก่อสร้างสำหรับโครงสร้างหลังคาได้ และการระบายน้ำที่เหมาะสมกับรูปแบบหลังคา การติดแผ่นสำเร็จรูประบบเติมแผ่นชนิดมีกาวในตัวป้องกันการรั่วซึมบริเวณหลังคา และเทคอนกรีตทับหน้าเป็นวิธีที่ติดตั้งง่ายและราคาถูกรวมทั้งป้องกันรังสีได้ ชายคาควรยื่นประมาณ 1.2 – 2 เมตร การใช้ฉนวนกันความร้อนประเภทแผ่นอลูมิเนียมมีราคาถูก รูปทรงของหลังคาที่มีอุณหภูมิใต้หลังคาต่ำได้แก่

หลังคาที่เป็นทรงจั่ว 2 ชั้น หลังคาแบบพับผ้า ส่วนหลังคาแบน รวมทั้งการมีช่องเปิดใต้หลังคา สามารถลดการสะสมความร้อนได้เช่นกันซึ่งเป็นแบบของศูนย์รวมร้านค้าชุมชน

4) โครงสร้างเนื่องจากเป็นอาคารชั้นเดียวดังนั้นการคำนวณโครงสร้างจึงไม่ซับซ้อน โดยใช้เป็นระบบเสา-คาน โดยเป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก

5.1.13 ระบบสาธารณูปโภค

1) ระบบประปา เนื่องจากที่ตั้งโครงการเชื่อมต่อกับระบบประปาของตำบลซึ่งเชื่อมต่อกับบริเวณด้านหน้าของศูนย์ ระบบปั้มน้ำและถังน้ำสำรองตามกฎหมายการสร้างอาคาร โดยใช้ถังเก็บน้ำที่พื้นดิน การบริการน้ำประปาแก่ผู้เช่าพื้นที่มีเฉพาะบริเวณที่เป็นห้องน้ำและบริเวณลานอเนกประสงค์

2) ระบบไฟฟ้า รับกำลังไฟฟ้า 3 เฟสจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคนครหลวงในระบบแรงดันต่ำ 380/220 โวลต์ การจ่ายไฟฟ้าในส่วนของส่วนร้านค้าติดมิเตอร์วัดพลังงานไฟฟ้าภายในร้าน ผู้มาเช่าพื้นที่สามารถเปิด-ปิดไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศได้โดยตรง เดินสายไฟในท่อโดยใช้ท่อเหล็กชุบ ส่วนระบบไฟฟ้าฉุกเฉินควรใช้เป็นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาดเล็กบนพื้นที่ที่จำเป็น เช่น ร้านค้าเพื่อความสะดวกแก่ผู้เช่า ลานอเนกประสงค์สำหรับการจัดงานสำคัญ ไฟส่องสว่างบริเวณทางเดิน บันได

3) ระบบดับเพลิงระบบเตือนภัยไฟไหม้ และระบบป้องกันอัคคีภัย บริเวณรอบ ๆ ศูนย์ รถดับเพลิงต้องสามารถเข้าถึงได้สะดวก และมีอุปกรณ์ติดตั้งสำหรับป้องกันการเกิดอัคคีภัย เช่น อุปกรณ์ดับเพลิง ท่อจ่ายน้ำและถังน้ำสำรองสำหรับการดับเพลิง บริเวณที่เป็นสำนักงาน ห้องแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น ห้องสมุด ส่วนร้านค้า และบริเวณห้องควบคุมไฟติดอุปกรณ์ตรวจจับควันอัตโนมัติ (smoke detector) ส่วนส่วนอาคาร ติดตั้งสวิทช์กดฉุกเฉิน (manual station) ติดตั้งระบบเตือนภัย (fire alarm) ในแต่ละกลุ่มพื้นที่ เมื่อพิจารณาตามกฎหมายการป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบการ พบว่าศูนย์รวมร้านค้าชุมชนเป็นสถานที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยอย่างเบา ซึ่งมีพื้นที่อาคารของศูนย์ เท่ากับ 1,544 ตารางเมตร ดังนั้นเครื่องดับเพลิงมือถือชนิดดับเพลิงด้วยโฟมเคมีจำนวน 2 เครื่อง ชนิดดับเพลิงด้วยก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จำนวน 2 เครื่อง ชนิดสารเคมีแห้งจำนวน 2 เครื่อง จัดเตรียมน้ำสำรองไว้ใช้ดับเพลิง ปริมาณ 36,000 ลิตร

4) ระบบบำบัดน้ำเสีย น้ำเสียแบ่งออกเป็น 2 แหล่ง คือ น้ำเสียที่มาจากห้องน้ำและน้ำเสียที่มาจากกิจกรรมตลาดนัด โดยน้ำเสียที่มาจากห้องน้ำต้องมีระบบบ่อเกรอะ-บ่อซึม ส่วนน้ำเสียจากกิจกรรมตลาดนัดจะถูกรวบรวมเข้าบ่อพักน้ำเสียเพื่อการบำบัด สามารถส่งน้ำเสียไปบำบัดที่ระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางของตำบลได้ รายละเอียดตามภาพที่ 5.10 และแผนผังการระบายน้ำซึ่งอยู่ในภาคผนวก

ภาพที่ 5.10
รูปแบบระบบบำบัดน้ำเสียของศูนย์ฯ

5) ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ค่าความส่องสว่างจะมีค่าต่างกันในแต่ละพื้นที่กิจกรรม การเปิดรับแสงธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้งานได้เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งการใช้แสงประดิษฐ์ภายในศูนย์ฯ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงเช่นกัน ค่าความส่องสว่างที่เหมาะสมกับพื้นที่ใช้งานต่าง ๆ แสดงตามตารางที่ 5.7 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.7
แสดงค่าความส่องสว่างของแต่ละพื้นที่กิจกรรม

ประเภทพื้นที่และกิจกรรม	ระดับความส่องสว่าง (ลักซ์)
1. สำนักงาน	300
2. ร้านขายของ ซูเปอร์มาเก็ต หรือศูนย์การค้า	300
3. ห้องไฟฟ้า	200
4. พื้นที่ทางเดิน	100
5. พื้นที่ห้องน้ำ	300
6. โถงทางเข้าอาคาร	100-200
7. พื้นที่ขนถ่ายสินค้า	150
8. ห้องเก็บของ	100
9. ลานจอดรถ	50